

Затверджую:

В.о. ректора СХУ ім. В. Даля
проф. Марченко Д.М.
«19 червня» 2026р.

ВИСНОВОК

спільного засідання кафедри публічного та приватного права і кафедри господарсько-правових та суспільно-політичних дисциплін Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Меркулова Павла Юрійовича на тему: «Єдність та диференціація правового регулювання праці нотаріусів», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

ВИТЯГ

з протоколу № 4 спільного засідання кафедри публічного та приватного права, кафедри господарсько-правових та суспільно-політичних дисциплін Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля від 19 червня 2026 року

ПРИСУТНІ:

Головуючий на засіданні – к.ю.н., професор, завідувач кафедри публічного та приватного права Котова Л.В., присутні: д.ю.н., професор Щербина В.І., д.ю.н., проф. Андріїв В.М., д.ю.н., проф. Руденко М.В., к.ю.н., проф. Татаренко Г.В., к.і.н., доц. Антоненко М.І., к.ю.н., проф. Арсентьєва О.С., к.ю.н., доц. Загоруй Л.М., к.ю.н., доц. Гаврилова О.А., к.ю.н., доц. Гриценко Г.М., к.ю.н., доц. Капліна Г.А., к.і.н., доц. Мезеря О.А., PhD Право Петросян К.Є., к.і.н., доц. Сергієнко Г.С., ас. Кудрявцев К.В., PhD Право Бутков О.І., PhD Право Явтушенко О.В., науковий керівник – д.ю.н., проф., професор кафедри публічного та приватного права Андріїв В.М. та здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – Меркулов П.Ю.

В.о. зав. кафедри господарсько-правових та суспільно-політичних дисциплін, д.ю.н., проф., гарант ОНП «Право» Шаповалова О.В., к.ю.н., доц. Загоруй І.С., к.ю.н., доц. Терещенко С.В.

Відсутні - д.ю.н., проф. Івчук Ю.Ю. (лікарняний)

Серед присутніх 4 доктора юридичних наук, 10 кандидатів юридичних наук, 3 доктора філософії в галузі права та 3 кандидати історичних наук.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Обговорення дисертаційного дослідження здобувача освіти третього (освітньо-наукового) рівня кафедри публічного та приватного права факультету права, гуманітарних та соціальних наук СНУ ім. В. Даля **Меркулова Павла Юрійовича на тему: «Єдність та диференціація правового регулювання праці нотаріусів»**, поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право», за спеціальністю 081 «Право».

Дисертація виконувалась на кафедрі публічного та приватного права СНУ ім. В. Даля. Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої Ради СНУ ім. В. Даля (протокол № 4 від «25» листопада 2022 року).

Науковий керівник – д.ю.н., проф. професор кафедри публічного та приватного права Андрій Василь Михайлович.

2. Затвердження спільного висновку спільного засідання кафедри публічного та приватного права і кафедри господарсько-правових та суспільно-політичних дисциплін щодо дисертаційного дослідження Меркулова Павла Юрійовича

Вела засідання завідувач кафедри публічного та приватного права, к.ю.н., проф. Котова Л.В. в ході якого, -

ВИСТУПИЛИ:

Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Меркулов Павло Юрійович представив презентацію за основними положеннями дисертації «Єдність та диференціація правового регулювання праці нотаріусів», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право, за спеціальністю 081 Право.

У ході презентації Меркулов П.Ю. ознайомив присутніх на спільному засіданні кафедри публічного та приватного права і кафедри господарсько-правових та суспільно-політичних дисциплін з метою та актуальністю дисертаційного дослідження, його структурою, висвітлив основні положення роботи, які відображають його наукову новизну та виносяться на захист, продемонстрував теоретичне та практичне значення висновків, одержаних за результатами дослідження.

Після закінчення презентації Меркулова П.Ю. присутніми на захисті фахівцями були поставлені такі запитання:

Доктор юридичних наук, професор Шаповалова О.В.: Які особливості характеризують нотаріуса як суб'єкта трудового права Ви можете назвати?

Меркулов П.Ю.: Дякую за запитання. У підрозділі 1.1 дисертації нами визначено вісім ключових особливостей, які характеризують нотаріуса як суб'єкта трудового права. По-перше, вчинення нотаріальної діяльності є особливим видом трудової діяльності. По-друге, правове регулювання діяльності нотаріусів здійснюється нормами профільного Закону України «Про нотаріат»,

які базуються на нормах трудового законодавства: простежується чітка закономірність закріплення гарантій нотаріального процесу на основі гарантій, визначених Кодексом законів про працю України. По-третє, нотаріус наділений спеціальним правовим статусом, який визначає його місце в системі органів влади та поміж інших суб'єктів трудового права, а правовий статус нотаріуса як суб'єкта нотаріальної діяльності доповнюється ознаками правового статусу працівника. По-четверте, нотаріус є фізичною особою, а право на працю є невід'ємним правом кожної особи. По-п'яте, нотаріус є особливим суб'єктом трудового права, що обумовлено завданнями та функціями, покладеними на нього у здійсненні нотаріальної діяльності. По-шосте, нотаріуса характеризує встановлений процес оформлення трудових правовідносин, який здійснюється за процедурою, визначеною трудовим законодавством. По-сьоме, на нотаріуса поширюються юридичні гарантії, притаманні суб'єктам трудового права та трудових правовідносин. По-восьме, нотаріуса характеризує найманий характер праці, що насамперед стосується державних нотаріусів.

На підставі цих особливостей нами запропоновано авторське визначення: нотаріус як суб'єкт трудового права – це фізична особа, яка відповідно до Закону України «Про нотаріат» уповноважена на здійснення специфічної трудової діяльності – нотаріальної діяльності, наділена спеціальним правовим статусом, характеризується найманим характером праці або працею в межах суміжних із трудовим правом правовідносин і діяльність якої регулюється нормами спеціального законодавства, а в окремих випадках – нормами Кодексу законів про працю України та принципами трудового законодавства.

Кандидат юридичних наук, професор Котова Л.В.: Яке методологічне значення має поділ критеріїв диференціації правового регулювання праці нотаріусів на об'єктивні та суб'єктивні?

Меркулов П.Ю.: Дякую за запитання. Виділення критеріїв диференціації має наскрізне методологічне значення для всієї роботи, оскільки саме критерії дають змогу відмежувати обґрунтовану диференціацію від невиправданих відмінностей у правовому регулюванні та слугують основою для аналізу спеціального законодавства у другому й третьому розділах дисертації. Із застосуванням методів класифікації, групування та системно-функціонального методу нами вперше визначено основні об'єктивні критерії диференціації: 1) галузева належність нотаріату та сфера його роботи; 2) особливі умови праці нотаріусів, які охоплюють особливий порядок доступу до професії, наявність свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю, особливий характер правовідносин при виконанні трудової функції, заборону на здійснення певних видів діяльності поряд із нотаріальною, чітке дотримання процесуальної процедури вчинення нотаріальних дій, необхідність підтвердження кваліфікації у визначених законом випадках та особливий порядок припинення повноважень через процедуру анулювання свідоцтва; 3) особлива сфера територіального

поширення нотаріальної діяльності (нотаріальний округ); 4) місце роботи нотаріуса, у тому числі технічна оснащеність робочого місця; 5) віднесення нотаріуса до державної чи приватної сфери; 6) особливий порядок захисту нотаріуса; 7) особливий порядок притягнення нотаріуса до юридичної відповідальності.

До суб'єктивних критеріїв віднесено: високий рівень загальних здібностей особи; високий рівень особистих якостей; високий рівень професійності та кваліфікованості; необхідність постійного підвищення професійної кваліфікації; особливі вимоги щодо етики нотаріуса; особливий характер взаємовідносин нотаріуса з клієнтами; необхідність збереження конфіденційної інформації та нотаріальної таємниці; стан здоров'я нотаріуса. Такий поділ дав змогу системно пояснити, чому регулювання трудових правовідносин нотаріусів виключно загальними нормами є неможливим, та обґрунтувати конкретні пропозиції щодо удосконалення спеціального законодавства.

Кандидат юридичних наук, доцент Загоруй Л.М.: Які особливості охорони праці нотаріусів в умовах воєнного стану Ви можете назвати?

Меркулов П.Ю.: Дякую за запитання. У дисертації охорону праці нотаріусів в умовах воєнного стану виділено як самостійний складник авторського підходу до розуміння охорони праці нотаріуса поряд з охороною праці нотаріуса як суб'єкта нотаріального процесу, охороною умов його праці, охороною нотаріальної таємниці та охороною від осіб, які звертаються за вчиненням нотаріальних дій. До особливостей охорони праці нотаріусів у період дії воєнного стану нами віднесено таке. По-перше, одним із перших заходів стало припинення роботи практично всіх державних реєстрів, якими у своїй роботі керуються нотаріуси; наказом Міністерства юстиції України від 01.04.2022 № 1307/5 було затверджено перелік адміністративно-територіальних одиниць, у межах яких припинявся доступ до єдиних та державних реєстрів (наказ втратив чинність на підставі наказу від 27.12.2022 № 5840/5). По-друге, постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 164 «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» встановлено особливості вчинення нотаріальних дій в умовах воєнного стану: зупинено незавершені нотаріальні дії за зверненням громадян російської федерації, спрощено форму засвідчення справжності підписів на заявах про надання дозволу на виїзд дитини за кордон. По-третє, деталізовано дії нотаріуса при виникненні загрози неправомірного вилучення чи втрати невитрачених спеціальних бланків нотаріальних документів та печатки, а також у питаннях передачі спеціальних бланків між нотаріусами, що є важливим для збереження документів, бланків і печаток та для недопущення порушення трудових прав нотаріусів у період, коли виконання трудових обов'язків ускладнено загрозою знищення майна та загрозою особистій безпеці самого нотаріуса. Окремо враховано дію Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 № 2136-IX.

Кандидат юридичних наук, професор Татаренко Г.В.: У чому полягає співвідношення єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів?

Меркулов П.Ю.: Дякую за запитання. Єдність означає поширення на нотаріусів загальних принципів, прав і гарантій трудового законодавства, а диференціація – встановлення спеціальних норм з огляду на особливості нотаріальної діяльності. Ці складники співвідносяться як загальне і спеціальне та не можуть існувати відокремлено. Спеціальні норми деталізують загальні, а в окремих випадках самостійно регулюють відносини, які загальним законодавством не охоплені. Саме їх збалансоване поєднання забезпечує належне регулювання праці державних і приватних нотаріусів.

Після відповідей на запитання виступили:

Науковий керівник – д.ю.н., професор, професор кафедри публічного та приватного права, Андріїв В.М.

Андріїв В.М.: доповів про виконання наукового дослідження **Меркулова Павла Юрійовича** на тему: «Єдність та диференціація правового регулювання праці нотаріусів» під його керівництвом. У своєму виступі Андріїв В.М. зазначив, що здобувач третього рівня вищої освіти успішно опанував освітню складову ОНП, підтвердивши це складанням іспитів і заліків та проходженням педагогічної практики з досягненням необхідних результатів навчання; реалізував наукову складову програми шляхом проведення дослідження за визначеною темою та підготовки дисертаційної роботи.

Науковий керівник відзначив актуальність обраної теми та відповідність змісту дисертаційного дослідження визначеним у роботі меті й завданням. Виклад наукових результатів і висновків у дисертації має послідовний характер та спрямований на формулювання теоретичних висновків і науково обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів. Основні результати дисертаційного дослідження відображені у наукових публікаціях здобувача та апробовані на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Результати комплексного дослідження, проведеного Меркуловим П.Ю., містять елементи наукової новизни та можуть бути використані у подальшій науково-дослідній роботі, нормотворчій діяльності, правозастосуванні та освітньому процесі.

Підсумовуючи свій виступ, науковий керівник, професор Андріїв В.М., наголосив, що дисертаційна робота Меркулова Павла Юрійовича є самостійним, цілісним, науково обґрунтованим дослідженням, яке має науково-теоретичне і практичне значення. Робота відповідає основним вимогам, що висуваються до наукових досліджень на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Дисертація має логічно вибудовану структуру, складається з анотації, вступу, трьох розділів, що мають десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Дисертаційне дослідження Меркулова Павла

Юрійовича на тему: «Єдність та диференціація правового регулювання праці нотаріусів» заслуговує на рекомендацію до подання на розгляд разової спеціалізованої вченої ради для захисту дисертації з метою здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право».

Рецензенти дисертаційної роботи, які наголосили на позитивних аспектах дослідження та висловили свої побажання та зауваження.

Кандидат юридичних наук, професор Татаренко Г.В. дала позитивну оцінку дисертації Меркулова Павла Юрійовича на тему: «Єдність та диференціація правового регулювання праці нотаріусів», наголосивши на тому, що дослідження присвячене комплексному аналізу правового регулювання праці нотаріусів крізь призму співвідношення єдності та диференціації. Рецензент відзначила, що автор послідовно розкриває місце нотаріуса у системі суб'єктів трудового права, визначає сутність і значення єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів, а також досліджує їх співвідношення як взаємодію загальних і спеціальних норм. На думку рецензента, належний методологічний рівень роботи забезпечено використанням сукупності загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема діалектичного методу, методів абстрагування, системно-структурного аналізу, класифікації, групування, системно-функціонального, формально-логічного, логіко-семантичного, компаративного та порівняльно-правового методів.

Окремо Татаренко Г.В. відзначила наукову новизну дисертаційного дослідження, яка полягає, зокрема, у визначенні восьми ключових особливостей, що характеризують нотаріуса як суб'єкта трудового права, а також у розробленні основних об'єктивних критеріїв диференціації правового регулювання праці нотаріусів. Рецензент звернула увагу на те, що дисертант пов'язує таку диференціацію з галузевою належністю нотаріату, особливими умовами праці нотаріусів, спеціальним порядком доступу до професії, наявністю свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю, особливим характером правовідносин при виконанні трудової функції, заборонаю на здійснення окремих видів діяльності поряд із нотаріальною діяльністю, особливим порядком припинення повноважень нотаріуса, а також специфікою його правового захисту та юридичної відповідальності. Такий підхід дозволяє розглядати працю нотаріусів не ізольовано, а як особливу сферу трудовправового регулювання, у якій загальні трудові гарантії поєднуються зі спеціальними правилами, зумовленими характером нотаріальної діяльності.

1. Викликає заперечення формулювання окремих елементів науково-методологічного апарату дисертації. Так, об'єктом дослідження визначено «суспільні відносини, що виникають у процесі дослідження єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів» (Вступ). Таке формулювання є тавтологічним: суспільні відносини виникають не у процесі наукового дослідження, а у сфері застосування праці нотаріусів. Більш

коректним видається визначення об'єкта як трудових та тісно пов'язаних із ними відносин за участю державних і приватних нотаріусів. Крім того, у Вступі зазначено, що обраний напрям дослідження належить до числа ключових у галузі права соціального забезпечення та соціального захисту нотаріусів, а у практичному значенні результати адресовано насамперед науці соціального права та навчальній дисципліні «Право соціального забезпечення», тоді як єдність та диференціація правового регулювання праці є категорією науки трудового права, що відповідає меті та задачам роботи. У зв'язку з наведеним просимо здобувача під час захисту уточнити авторське розуміння об'єкта дослідження та пояснити галузеву належність одержаних результатів.

2. Дискусійною видається пропозиція здобувача щодо внесення змін до статті 3 Закону України «Про нотаріат» та встановлення 60 років як граничного віку для набуття професії нотаріуса (підрозділ 3.1, Висновки). По-перше, у тексті дисертації не наведено достатньої аргументації, чому граничним має бути саме шістдесятирічний вік, а не інший віковий поріг. По-друге, запровадження вікового обмеження для доступу до професії потребує перевірки на відповідність статтям 24 та 43 Конституції України, Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» та практиці Європейського суду з прав людини щодо заборони дискримінації за ознакою віку, адже йдеться про обмеження права на працю за віковою ознакою для самозайнятої особи, щодо якої не встановлено граничного віку перебування у професії. Просимо здобувача обґрунтувати легітимну мету та пропорційність запропонованого обмеження.

У цілому рецензент Татаренко Г.В. зазначила, що дисертація Меркулова Павла Юрійовича на тему: «Єдність та диференціація правового регулювання праці нотаріусів», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, відповідає вимогам до кваліфікаційних наукових робіт, та може бути рекомендована до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді з захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Гаврилова Олена Олександрівна дала позитивну оцінку дисертаційній роботі Меркулова Павла Юрійовича на тему: «Єдність та диференціація правового регулювання праці нотаріусів», відзначивши її послідовну структуру та практичну спрямованість. Робота логічно вибудована від постановки проблеми єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів до визначення конкретних напрямів удосконалення відповідного правового регулювання на загальнодержавному та локальному рівнях. Позитивної оцінки, на думку Гаврилова О.О., заслуговує також те, що дисертант не обмежився загальнотеоретичним аналізом, а розглянув практично значущі питання кадрового забезпечення, робочого часу і часу відпочинку, охорони праці, дисциплінарної та матеріальної

відповідальності нотаріусів, а також можливості використання зарубіжного досвіду в Україні.

Рецензент Гаврилова Олена Олександрівна зазначила про прикладний характер наукової новизни дисертації. Зокрема, позитивно оцінено комплексне дослідження засад єдності та диференціації кадрового забезпечення праці нотаріусів, а також пропозицію щодо визначення й закріплення чітких критеріїв компетентності нотаріуса на етапі кадрового відбору та у процесі безпосередньої нотаріальної діяльності. Важливим результатом роботи є також удосконалення підходу до організації та охорони робочого місця нотаріуса, включаючи вимоги щодо розташування робочого місця в межах нотаріального округу, сертифікації робочого місця приватного нотаріуса, доступності приміщення, захисту нотаріальної таємниці та захисту приміщення від несанкціонованого проникнення. Такі положення мають безпосереднє значення для вдосконалення правового регулювання умов праці нотаріусів.

Окремо Гаврилова О.О. відзначила ті положення дисертації, які спрямовані на вирішення конкретних прогалин у правовому регулюванні праці нотаріусів. Зокрема, дисертант приділив увагу проблемам відсутності ефективної системи кадрового резерву нотаріусів у межах конкретного нотаріального округу, недостатньої визначеності критеріїв компетентності нотаріуса, складності взаємодії нотаріусів з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, трудовими архівами та органами Пенсійного фонду, а також відсутності правового механізму притягнення нотаріуса до моральної відповідальності. Рецензент підкреслила, що запропоновані у роботі підходи, зокрема щодо розроблення Порядку взаємодії нотаріусів з іншими органами та посадовими особами, мають практичне значення для підвищення узгодженості й ефективності нотаріальної діяльності.

1. Внутрішньо суперечливою видається авторська позиція щодо дисциплінарної відповідальності приватного нотаріуса (підрозділ 2.4). З одного боку, здобувач стверджує, що через відсутність трудо-правового зв'язку приватного нотаріуса з роботодавцем притягнення його до дисциплінарної відповідальності «в більшості випадків просто неможливе», з іншого – пропонує використовувати інститут дисциплінарної відповідальності у відносинах, які прямо не пов'язані з трудовими, та кваліфікувати всі порушення правил професійної етики нотаріусів як дисциплінарні проступки. При цьому в роботі не визначено суб'єкта дисциплінарної влади щодо приватного нотаріуса (Міністерство юстиції України, Вища кваліфікаційна комісія нотаріату чи орган професійного самоврядування), процедуру дисциплінарного провадження та систему стягнень, що передували б анулюванню свідоцтва як крайньому заходу. Зауважимо також, що зупинення та припинення нотаріальної діяльності за поданням органів юстиції фактично виконують функцію дисциплінарних стягнень, що послаблює тезу про неможливість відповідальності. Просимо

здобувача узгодити зазначені положення та конкретизувати запропонований механізм.

2. Підрозділ 3.2, присвячений зарубіжному досвіду правового регулювання праці нотаріусів, має переважно описовий характер і зосереджений здебільшого на вимогах доступу до професії, правовому статусі та територіальній компетенції нотаріусів у зарубіжних країнах. Водночас поза межами компаративного аналізу залишилися саме ті інститути, які становлять ядро предмета дослідження відповідно до структури другого розділу: регулювання робочого часу і часу відпочинку нотаріусів, охорони їхньої праці та матеріальної відповідальності у країнах латинського типу нотаріату. Окремі пропозиції щодо використання зарубіжного досвіду в Україні сформульовано без конкретизації нормативного механізму імплементації – не зазначено, до яких саме актів та які саме зміни пропонується внести. Просимо здобувача під час захисту конкретизувати, які положення зарубіжного законодавства щодо робочого часу, часу відпочинку та охорони праці нотаріусів можуть бути запозичені українським законодавцем.

Водночас, зазначені недоліки не знижують загальної позитивної оцінки, а лише окреслюють перспективні напрями подальших досліджень. Загалом дисертація Меркулова Павла Юрійовича на тему: «Єдність та диференціація правового регулювання праці нотаріусів» є завершеним, обґрунтованим і новаторським науковим дослідженням, та може бути рекомендована до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, професор Шаповалова О.В. відзначила самостійний характер дисертаційної роботи Меркулова Павла Юрійовича на тему: «Єдність та диференціація правового регулювання праці нотаріусів». Дисертація виконана здобувачем самостійно, а сформульовані у ній положення і висновки обґрунтовано на основі особистих досліджень автора. Позитивної оцінки заслуговує те, що Меркулов П.Ю. здійснив дослідження правового регулювання праці нотаріусів із урахуванням положень Конституції України, законів і підзаконних нормативно-правових актів, міжнародних актів у сфері соціального захисту, окремих законодавчих актів зарубіжних держав, а також практики їх застосування. Така джерельна основа дала можливість здобувачу сформулювати власні висновки і пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового регулювання праці нотаріусів. Окремо професор Шаповалова О.В. відзначила, що самостійність наукової роботи здобувача виявляється у послідовному опрацюванні нормативної, емпіричної та наукової бази дослідження, а також у формулюванні власних висновків щодо єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів.

Незначним недоліком у роботі проф. Шаповалова О.В. визначає те, поняття «кадрове забезпечення нотаріусів» внутрішньо суперечливе. Його визначено через «напрямок державної кадрової політики», хоча приватний нотаріус - самозайнята особа, доступ до професії якої має ініціативний характер; поширення державної кадрової політики на приватний нотаріат у роботі не обґрунтовано.

У цілому, на думку проф. Шаповалова О.В., дисертаційна робота Меркулова Павла Юрійовича може бути рекомендована до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді для захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право».

Кандидат юридичних наук, професор Арсентьєва О.С. зазначила, що дисертаційна робота Меркулова Павла Юрійовича вирізняється послідовним теоретико-правовим осмисленням співвідношення єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів. Дисертант розглядає ці категорії не ізольовано, а у взаємозв'язку загальних і спеціальних норм, що дозволяє розкрити особливості трудово-правового регулювання нотаріальної діяльності та обґрунтувати потребу в удосконаленні відповідного правового регулювання. Незначним недоліком можна вважати критерії компетентності нотаріуса задекларовано, але не сформульовано. В елементі новизни «уперше» запропоновано «закріпити чіткі критерії визначення компетентності», проте самого переліку чи змісту цих критеріїв дисертація не містить - пропозиція залишилася декларацією.

Разом з тим, наведене міркування не применшує наукову цінність дослідження, а скоріше окреслює нові перспективи для подальших наукових пошуків у цьому напрямі. У роботі обґрунтовано, що єдність і диференціація правового регулювання перебувають у нерозривному зв'язку, а спеціальні норми, які визначають особливості праці нотаріусів, деталізують загальні положення трудового законодавства з урахуванням специфіки нотаріальної діяльності. Такий підхід дозволив дисертанту окреслити ключові напрями удосконалення правового регулювання праці нотаріусів, зокрема на загальнодержавному та локальному рівнях, а також визначити можливості використання зарубіжного досвіду у відповідній сфері. У цілому, дисертаційна робота Меркулова Павла Юрійовича може бути рекомендована до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді для захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Гриценко Г.М.: відзначив, що дисертаційне дослідження Меркулова Павла Юрійовича характеризується ґрунтовним аналізом правового регулювання праці нотаріусів, зокрема в частині організації їх робочого часу та часу відпочинку. Дисертант розглядає робочий час нотаріуса не лише як елемент загального трудового режиму, а і як важливу умову належної організації нотаріальної діяльності, забезпечення доступу осіб

до вчинення нотаріальних дій та дотримання трудової дисципліни. У роботі обґрунтовано, що чітке визначення робочого часу нотаріусів, встановлення відповідного режиму праці та регламентація часу відпочинку мають значення як для ефективності виконання нотаріусом професійних обов'язків, так і для збереження його фізичного та психологічного здоров'я. Позитивної оцінки заслуговує також те, що автор враховує специфіку правового становища державних і приватних нотаріусів при дослідженні питань робочого часу та часу відпочинку. Такий підхід дозволяє розглядати організацію праці нотаріусів крізь призму поєднання загальних трудових гарантій і спеціальних правил, зумовлених характером нотаріальної діяльності. Звернення дисертанта до цих питань посилює практичну спрямованість роботи, оскільки проблематика режиму праці, часу відпочинку та доступності нотаріальної допомоги має безпосереднє значення для належного функціонування нотаріату в Україні.

Водночас, варто зазначити певний незначний недолік: пропозиція кадрового резерву за нотаріальними округами не має механізму реалізації. Не визначено, хто формує резерв, за якими критеріями здійснюється зарахування та які правові наслідки перебування в ньому для кандидата

Кандидат юридичних наук, доцент Загоруй Л.М.: зазначила, що дисертаційне дослідження Меркулова Павла Юрійовича демонструє здатність автора комплексно розглядати охорону праці нотаріуса не лише як питання створення належних умов праці, а і як ширшу систему правових засобів, пов'язаних із безпечним та належним здійсненням нотаріальної діяльності. У роботі охорона праці нотаріуса охоплює кілька взаємопов'язаних складових: охорону праці нотаріуса як суб'єкта нотаріального процесу, охорону умов його праці, охорону нотаріальної таємниці, охорону праці нотаріусів у період дії воєнного стану, а також охорону від осіб, які звертаються за вчиненням нотаріальних дій. Дисертант приділив увагу практично значущим аспектам охорони праці нотаріусів, зокрема питанням збереження нотаріальної таємниці, схоронності нотаріальних документів, штампів, печаток і спеціальних бланків, доступу нотаріусів до відповідних реєстрів, а також особливостям організації роботи нотаріусів у період дії воєнного стану. Такий підхід дозволяє розглядати охорону праці нотаріуса у зв'язку з належним виконанням ним професійних обов'язків, захистом прав та інтересів осіб, які звертаються за вчиненням нотаріальних дій, і забезпеченням стабільності нотаріальної діяльності. Незначним недоліком видається те, що авторське розуміння охорони праці нотаріуса розмиває межі інституту. Включення до охорони праці «охорони нотаріальної таємниці» та «охорони від осіб, які звертаються за вчиненням нотаріальних дій» виходить за предмет охорони праці як інституту трудового права - це питання інформаційної безпеки та гарантій нотаріальної діяльності.

Загалом доц. Загоруй Л.М. підкреслила, що виконана Меркуловим Павлом Юрійовичем робота має науково-теоретичне і практичне значення та може бути

рекомендована до подання на розгляд разової спеціалізованої вченої ради для захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право».

PhD Право, доцент Петросян К.Є.: відзначила, що дисертаційна робота Меркулова Павла Юрійовича має цілісний характер і демонструє логічність та послідовність викладу матеріалу при дослідженні особливостей дисциплінарної та матеріальної відповідальності нотаріусів. Дисертант розглянув відповідальність нотаріуса як складну правову категорію, що поєднує елементи трудового, адміністративного та професійного регулювання. У роботі обґрунтовано, що питання притягнення нотаріуса до юридичної відповідальності потребує окремого наукового аналізу, оскільки у сфері нотаріальної діяльності складно чітко розмежувати окремі види відповідальності, а дисциплінарна відповідальність нотаріуса має зв'язок як із трудовими правовідносинами, так і з адміністративно-правовими відносинами. З огляду на це доцент Петросян К.Є. підтримала позицію, що дисертаційна робота Меркулова Павла Юрійовича на тему: «Єдність та диференціація правового регулювання праці нотаріусів» може бути рекомендована до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді для захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право».

К.ю.н., професор Котова Л.В. підводячи підсумки обговорення, відзначила, що дисертаційна робота Меркулова Павла Юрійовича свідчить про належний рівень наукової підготовки здобувача, його здатність до системного аналізу проблем правового регулювання праці нотаріусів та формулювання науково обґрунтованих висновків і пропозицій. Дисертант послідовно опрацював нормативну та емпіричну базу дослідження, яка охоплює Конституцію України, закони та підзаконні нормативно-правові акти, міжнародні акти у сфері соціального захисту, окремі законодавчі акти зарубіжних держав, а також практику їх застосування. Застосування комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дало змогу автору дослідити як теоретичні, так і практичні аспекти єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів. Меркулов П.Ю. розкрив ключові питання дисертаційної теми, зокрема місце нотаріуса у системі суб'єктів трудового права, сутність і значення єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів, критерії такої диференціації, особливості кадрового забезпечення, робочого часу і часу відпочинку, охорони праці, дисциплінарної та матеріальної відповідальності нотаріусів, а також напрями удосконалення відповідного правового регулювання з урахуванням зарубіжного досвіду. Запропоновані у дисертації положення, висновки і рекомендації мають науково-теоретичне та практичне значення, оскільки можуть бути використані у науково-дослідній роботі, нормотворчій діяльності, правозастосуванні та освітньому процесі.

Проф. Котова Л.В. підтримала загальний позитивний висновок щодо виконаної дисертаційної роботи та позиції інших учасників обговорення про те, що дисертація Меркулова Павла Юрійовича на тему: «Єдність та диференціація правового регулювання праці нотаріусів» може бути рекомендована до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді для захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право».

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Меркулова Павла Юрійовича на тему: «Єдність та диференціація правового регулювання праці нотаріусів», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Соціальний захист громадян в Україні здійснюється різноманітними суб'єктами, має різноманітні форми свого вираження, різний характер соціального спрямування та засобів досягнення поставлених перед собою соціальних завдань та цілей. Система органів влади, які уповноважені на здійснення соціального захисту населення в Україні є досить розвинутою та в цілому цими органами забезпечується надання досить широкого переліку соціальних послуг та надання різноманітних видів як матеріальної так і нематеріальної допомоги. Слід зазначити, що нотаріуси в Україні виконують особливу соціально значущу функцію, оскільки саме на них покладено обов'язок посвідчувати права, факти, що мають юридичне значення, а також вчиняти інші нотаріальні дії, передбачені Законом України «Про нотаріат», з метою надання їм юридичної достовірності. Роль та значення системи нотаріату у сучасному суспільстві є досить вагомою та значною, але, на жаль, чомусь саме про нотаріусів не говорять так активно, як про суддів, прокурорів, адвокатів, державних службовців та їх соціальний захист.

Окреслюючи діяльність нотаріусів, актуальним є дослідження питання єдності правового регулювання праці нотаріусів з іншими суб'єктами трудових правовідносин, а також визначення різноманітних аспектів диференціації праці нотаріусів. Диференціацію варто здійснювати на підставі конкретних критеріїв: суб'єктивних та об'єктивних, враховуючи всі аспекти нотаріальної діяльності та тих вимог, які наразі визначені для нотаріусів. Особливий характер професії нотаріуса вимагає від особи досить високого рівня правових знань, високої моральної культури, певних психологічних якостей, умінь та здібностей, які є необхідними для нормального функціонування нотаріального процесу та виконання важливої задачі нотаріату – задоволення потреб осіб, які звертаються за допомогою до нотаріуса. Важливість комплексного розгляду ЄДПН обумовлена тим, щоб якнайкраще удосконалити трудове законодавство по

відношенню до нотаріусів, підвищити рівень їх соціального захисту та підсилити рівень наданих їм соціальних гарантій.

Загалом питання нотаріату у своїх роботах досліджували такі вчені як: В. В. Баранкова, К.Ф. Білько, Н.Б. Болотіна, В.С. Венедіктов, С.В. Вишневецка, Г.Ю. Гулевська, Л. В. Данюк, М.С. Долинська, В.В. Жернаков, Д.В. Журавльов, М.І. Іншин, Н. В. Ільєва, Ю. П. Ільїна, Т. М. Карнаух, В.В. Комаров, В.Л. Костюк, М.І. Наньєва, П.Д. Пилипенко, Е.А. Писарєва, В.І. Прокопенко, Л.К. Радзівська, Г.С. Семакова, О.В. Скрипник, В.С. Тарасенко, Н.М. Хуторян, С. Я. Фурса, К.І. Чижмарь, О.М. Ярошенко та інші. Проте, актуальним є поглиблене розуміння як ідентичності, так і відмінностей (індивідуалізації) трудових, соціальних прав нотаріусів, соціальних виплат, оновлення законодавства у сфері соціального захисту нотаріусів, захисту та охорони трудових прав приватних нотаріусів та рівні із державними, посилення захисту та охорони прав нотаріусів як суб'єктів нотаріального процесу.

Важливим є поступове та повне дослідження спеціальних норм з регламентації праці нотаріусів, удосконалення напрямків здійснення охорони їх трудових прав та визначення аспектів їх соціального захисту та соціального забезпечення. Наразі має бути забезпечено новий підхід до розуміння єдності та диференціації праці нотаріусів, виділено та окреслено основі проблеми, які стають на шляху реалізації трудових прав нотаріусів, запропоновано перспективні та дієві шляхи вирішення вказаних проблем.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано на кафедрі публічного та приватного права Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля відповідно до тематичного плану науково-дослідних робіт кафедри, зокрема в межах кафедральних тем: «Напрями розвитку законодавства України в контексті євроінтеграції» (2020–2023 роки) та «Актуальні напрями євроінтеграційного розвитку законодавства України» (2024–2026 роки). Обраний напрям дослідження належить до числа ключових у галузі трудового права та у напрямку захисту прав працівників. Тематика дисертаційної роботи узгоджується з Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року, визначеними Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019, а також зі Стратегією розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021-2025 роки, затвердженою постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 року.

Мета і задачі дослідження Мета роботи полягає у тому, щоб на основі аналізу сучасних досягнень юридичної науки, узагальнення положень чинного законодавства та практики його застосування визначити та комплексно дослідити теоретико-методологічні засади єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів і на цій основі сформулювати теоретичні висновки та науково обґрунтовані пропозиції щодо їх удосконалення.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких *задач*:

- розглянути нотаріуса у системі суб'єктів трудового права;
- окреслити сутність та значення єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів;
- визначити співвідношення єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів;
- розробити критерії диференціації правового регулювання праці нотаріусів;
- надати характеристику єдності та диференціації кадрового забезпечення праці нотаріусів;
- розглянути робочий час і час відпочинку нотаріусів;
- з'ясувати сутність охорони праці та інші умови праці нотаріусів;
- дослідити особливості дисциплінарної та матеріальної відповідальності нотаріусів;
- окреслити напрямки удосконалення правового регулювання праці нотаріусів на загальнодержавному та локальному рівнях;
- охарактеризувати зарубіжний досвід правового регулювання праці нотаріусів та можливості його використання в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі дослідження єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів.

Предметом дослідження є єдність та диференціація правового регулювання праці нотаріусів.

Методи дослідження. Методологію дисертаційного дослідження базується на сукупності методів і прийомів наукового пізнання загальнонаукового та спеціального характеру, що дозволило сформулювати цілісне та комплексне уявлення про сутність поняття єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів та особливостей такого правового регулювання.

За допомогою *діалектичного методу* здійснено дослідження нотаріуса у системі суб'єктів трудового права (підрозділ 1.1). За допомогою *методів абстрагування* поглиблено розуміння сутності та значення єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів (підрозділ 1.2). *Метод системно-структурного аналізу* застосовано в ході дослідження співвідношення єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів. *Методи класифікації, групування, системно-функціональний метод* застосовано при дослідженні критеріїв диференціації правового регулювання праці нотаріусів (підрозділ 1.4). Використання *формально-логічного методу* дало змогу визначити особливості єдності та диференціації кадрового забезпечення праці нотаріусів (підрозділ 2.1). *Логіко-семантичний метод* дозволив розкрити особливості робочого часу і часу відпочинку нотаріусів (підрозділ 2.2), охорони праці та інші умови праці нотаріусів (підрозділ 2.3). За допомогою методу *узагальнення* охарактеризовано та узагальнено особливості дисциплінарної та

матеріальної відповідальності нотаріусів (підрозділ 2.4). Метод узагальнення та компаративний метод використано при визначенні основних шляхів удосконалення правового регулювання праці нотаріусів на загальнодержавному та локальному рівнях (підрозділ 3.1). *Порівняльно-правовий метод використано під час аналізу зарубіжного досвіду правового регулювання праці нотаріусів та можливості його використання в Україні* (підрозділ 3.2). Перелічені методи використано у взаємозв'язку та взаємозалежності, що дозволило сформувати цілісну методологічну базу, а також забезпечило повноту та об'єктивність зроблених висновків.

Нормативну та емпіричну базу роботи склали Конституція України, закони та підзаконні нормативно-правові акти, якими регулюються питання єдності та диференціації праці нотаріусів, ряд міжнародних актів у сфері соціального захисту, окремі законодавчі акти зарубіжних держав, а також практика їх застосування.

Наукова новизна полягає у тому, що дисертація є комплексним науковим дослідженням єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку концептуальних положень, висновків і пропозицій, що мають важливе науково-теоретичне і практичне значення, а саме:

уперше:

- визначено 8 ключових особливостей, які характеризують нотаріуса як суб'єкта трудового права, здійснено їх розгляд та деталізацію.

- визначено основні об'єктивні критерії диференціації правового регулювання праці нотаріусів: 1) галузева належність нотаріату та сфера його роботи; 2) особливі умови праці нотаріусів: а) особливий порядок доступу до процесії нотаріуса, що включає в себе ряд вимог, яким має відповідати кандидат на посаду та особливий порядок добору; б) наявність відповідного документу – свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю; в) особливий характер правовідносин при виконанні своєї трудової функції; г) заборона на здійснення певних видів діяльності поряд із нотаріальною діяльністю; д) чітке дотримання процесуальної процедури вчинення нотаріальних дій; е) необхідність підтвердження своєї кваліфікації у визначених законом випадках; є) особливий порядок припинення повноважень нотаріуса, що полягає в чітко закріпленій процедурі анулювання свідоцтва про зайняття нотаріальною діяльністю. 3) особлива сфера територіального поширення нотаріальної діяльності нотаріуса, тобто особливим є характер визначення робочого місця нотаріуса; 4) місце роботи нотаріуса, в тому числі й технічну оснащеність місця роботи або виконуваної трудової функції; 5) на диференціацію правового регулювання праці нотаріусів впливає також й віднесення нотаріуса до державної чи приватної сфери; 6) особливий порядок захисту нотаріуса; 7) встановлення особливого порядку притягнення нотаріуса до юридичної відповідальності.

- здійснено комплексне дослідження засад єдності та диференціації кадрового забезпечення праці нотаріусів.

- запропоновано етапі здійснення кадрового відбору та у процесі безпосередньої діяльності нотаріуса визначити та закріпити чіткі критерії визначення компетентності нотаріуса з метою забезпечення єдиного підходу до розуміння та характеристики нотаріусів у сфері їх безпосередньої діяльності, аналізу їх знань, умінь, досвіду у сфері нотаріальної діяльності, можливості використання таких умінь та навичок у процесі роботи, оцінювання тих досягнень, які здобуті нотаріусами у процесі їх роботи та нотаріальної діяльності.

Удосконалено:

- категоріально-понятійний апарат щодо термінологічного розуміння сутності таких понять як «нотаріус як суб'єкта трудового права», «кадрове забезпечення нотаріусів».

- розуміння організації та охорони робочого місця нотаріусів: 1) робоче місце приватного нотаріуса має бути в зоні розташування нотаріального округу, де нотаріус уповноважений здійснювати свою професійну діяльність; 2) вимоги до робочого місця нотаріуса встановлюються Міністерством юстиції України; 3) проведення сертифікації робочого місця приватного нотаріуса в обов'язковому порядку; 4) доступність робочого місця нотаріуса; 5) захист приміщення для забезпечення нотаріальної таємниці; 6) встановлення особливих вимог щодо дотримання конструкції приміщення, в якому знаходиться робоче місце приватного нотаріуса; 7) захист приміщення від несанкціонованого проникнення; встановлення та дотримання відповідних умов щодо збереження штампів та печаток нотаріуса, а також встановлення архіву для збереження документів нотаріуса.

- підхід щодо розуміння охорони праці нотаріуса, що включає в себе: 1) охорону праці власне нотаріуса як суб'єкта нотаріального процесу; 2) охорону умов праці нотаріуса; 3) охорону нотаріальної таємниці; 4) охорону праці нотаріусів у період дії воєнного стану; 5) охорону від осіб, які звертаються за вчиненням нотаріальних дій.

- розуміння основних особливостей дисциплінарної та матеріальної відповідальності нотаріуса шляхом виділення таких особливостей та їх детальної регламентації, а також важливості чіткого визначення рамок дисциплінарної та матеріальної відповідальності нотаріусів.

- критерії визначення компетентності нотаріусів саме у процесі їх роботи;

- *дістали подальшого розвитку:*

- розуміння важливості створення ефективної системи кадрового резерву нотаріусів у відповідності до конкретного нотаріального округу;

- внесення змін до статті 3 Закону України «Про нотаріат» № 3425-XII та встановлення 60 років як граничного віку для набуття професії нотаріуса.

- розроблення Порядку взаємодії нотаріусів з іншими органами державної влади, недержавними органами, органами місцевого самоврядування та їх посадовими особами, в якому закріпити мету та форми такої взаємодії, принципи її побудови, визначити певні строки для вчинення певних дій, надання відповідей на запити тощо.

- дослідження моральної відповідальності нотаріуса, відштовхуючись від принципу створення презумпції правильного та належного нотаріуса, а отже й розуміння нотаріуса як особи, яка здійснює нотаріальну діяльність сумлінно, правильно законно та безумовно.

- пропозиції, сформовані на основі досвіду США, Німеччини, Франції, Іспанії, Італії, Японії тощо.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані в дисертації пропозиції і висновки можуть бути використані:

– *у науково-дослідній роботі* – для розвитку положень науки соціального права з метою поглиблення подальших досліджень проблем, які виникають при правовому регулюванні праці нотаріусів;

– *у нормотворчій діяльності* – у процесі прийняття нових та підготовки змін і доповнень до чинних нормативно-правових актів, які стосуються кадрового забезпечення нотаріусів, регулювання їх робочого часу та часу відпочинку, охорони праці, дисциплінарної та матеріальної відповідальності.

– *у правозастосуванні* – для удосконалення практичної діяльності органів державної влади, уповноважених на забезпечення та реалізацію державної політики щодо здійснення правового регулювання праці нотаріусів.

– *в освітньому процесі* – під час підготовки методичних розробок, підручників та навчальних посібників з дисципліни «Право соціального забезпечення», «Соціальне забезпечення», «Нотаріальна діяльність та нотаріальний процес» тощо.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення і висновки дисертації оприлюднено на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема:

Одержані в ході дисертаційного дослідження висновки та узагальнення доповідались й обговорювались на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, а саме: «Розвиток науки та техніки: виклики 2024 року, СХХХVII» (м. Чернівці, 19 січня 2024 року); «Актуальні виклики розвитку юридичної науки і практики в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови» (м. Київ, 2 травня 2024 року); «Права людини в глобалізованому світі: сучасний стан, шляхи реалізації та механізми захисту» (м. Харків, 19 квітня 2024 р.).

Публікації. Основні результати дисертації, висновки та пропозиції знайшли відображення у 4 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, а також у 4 тезах доповідей і повідомлень на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, що мають десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 268 сторінок. Список використаних джерел містить 240 найменувань, розміщених на 26 сторінках.

Особистий внесок здобувача. Дисертація виконана здобувачем самостійно, з використанням останніх досягнень теорії права та науки права соціального забезпечення. Усі сформульовані в ній положення і висновки обґрунтовано на основі особистих досліджень автора.

Список опублікованих праць за темою дисертації

*Статті у наукових фахових виданнях України:
(які входять до переліку МОН України)*

1. Меркулов П.Ю. Зміст єдності правового регулювання праці нотаріусів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2023. № 75. Ч.3. С.60-65. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.75.3.10>.
2. Меркулов П.Ю. Нотаріус як суб'єкт трудового права. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство».* 2023. № 1. С.264-269. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.42>.
3. Меркулов П.Ю. Співвідношення єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів. *Соціальне право.* 2023. №3. С.111-119. <https://doi.org/10.32751/2617-5967-2023-03-15>.
4. Меркулов П.Ю. Диференціація кадрового забезпечення праці нотаріусів в Україні. *Актуальні проблеми права: теорія і практика.* 2024. № 47. С.152-160. <https://doi.org/10.33216/2218-5461/2024-47-1-152-160>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Меркулов П.Ю. Значення диференціації правового регулювання праці нотаріусів. Розвиток науки та техніки: виклики 2024 року, СХХХVII Міжнародна науково-практична інтернетконференція. (м. Чернівці, 19 січня 2024 року). Чернівці, 2024. С.150-154.
2. Меркулов П.Ю. Дуальність правового статусу нотаріуса в Україні щодо визначення основних особливостей дисциплінарної відповідальності нотаріусів. Актуальні виклики розвитку юридичної науки і практики в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 2 травня 2024 року). Київ: Видавництво Людмила, 2024. С.681-684.
3. Меркулов П.Ю. Загальні аспекти єдності та диференціації кадрового забезпечення нотаріусів. Права людини в глобалізованому світі: сучасний стан, шляхи реалізації та механізми захисту: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 19 квітня 2024 року). Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2024. С.164-170.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, що мають десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 268 сторінок. Список використаних джерел містить 240 найменувань, розміщених на 26 сторінках.

Характеристика особистості здобувача. Меркулов Павло Юрійович (11.06.1978 р.н.) у 2020 р. закінчив Міжнародний науково-технічний університет та отримав диплом магістра за спеціальністю 081 «Право» (диплом КВ № 13710335, від 15.06.2020 р.).

01.09.2022 р. вступив до аспірантури Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (Україна), за спеціальністю 081 «Право», галузь знань 08 «Право», освітньо-наукова програма «Право» (далі - ОНП).

25.11.2022 р. на засіданні Вченої Радою СХУ ім. В. Даля була затверджена тема дисертаційної роботи «Єдність та диференціація правового регулювання праці нотаріусів» (протокол Вченої Ради № 4).

Здобувач третього рівня вищої освіти успішно опанував освітню складову ОНП, підтвердивши це складанням іспитів і заліків та проходженням педагогічної практики з досягненням необхідних результатів навчання; реалізував наукову складову програми шляхом проведення дослідження за визначеною темою та підготовки дисертаційної роботи.

Під час виконання дисертаційної роботи Меркулов Павло Юрійович провів комплексне наукове дослідження єдності та диференціації правового регулювання праці нотаріусів і на цій основі сформулював власні теоретично обґрунтовані положення, висновки та пропозиції щодо удосконалення відповідного правового регулювання.

Дисертантом було визначено об'єкт, предмет, методологічну основу дослідження, обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та дослідницькі завдання. Робота над дисертацією засвідчила здатність здобувача до самостійного наукового пошуку, системного аналізу правових явищ, послідовного опрацювання нормативної, емпіричної та наукової бази дослідження, а також формулювання власних науково обґрунтованих висновків. Здобувач продемонстрував уміння поєднувати теоретичні підходи з практичними потребами удосконалення правового регулювання праці нотаріусів, зокрема у питаннях їх кадрового забезпечення, робочого часу і часу відпочинку, охорони праці, дисциплінарної та матеріальної відповідальності, а також використання зарубіжного досвіду у відповідній сфері.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація виконана фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури.

Рецензенти рекомендують: відповідно до п.15 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня

доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, *пропонується такий склад разової ради:*

Голова ради: Івчук Юлія Юріївна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри публічного та приватного права Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Рецензенти: Татаренко Галина Вікторівна, кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри публічного та приватного права Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля;

Гаврилова Олена Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного та приватного права Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Офіційні опоненти:

Коваленко Руслан Іванович, доктор юридичних наук, доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Багрій Василь Андрійович, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Науково-дослідний інститут публічного права.

У результаті попередньої експертизи дисертації **Меркулова Павла Юрійовича** і повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації **Меркулова Павла Юрійовича на тему: «Єдність та диференціація правового регулювання праці нотаріусів».**

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Меркулова П.Ю. відповідає спеціальності 081 Право та вимогам **Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)**, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8 **Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії**, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Меркулова Павла Юрійовича на тему: «Єдність та диференціація правового регулювання праці нотаріусів» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 Право.

4. Рекомендувати Вченій раді СХУ ім. В. Даля затвердити склад разової спеціалізованої вченої ради:

Голова ради: Івчук Юлія Юріївна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри публічного та приватного права Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Рецензенти:

Татаренко Галина Вікторівна, кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри публічного та приватного права Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля;

Гаврилова Олена Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного та приватного права Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Офіційні опоненти:

Коваленка Руслана Івановича, доктор юридичних наук, доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Багрій Василь Андрійович, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Науково-дослідний інститут публічного права.

Результати голосування щодо рекомендації до захисту дисертації Меркулова Павла Юрійовича:

«За» – 20

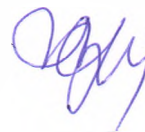
«Проти» – немає

«Утримались» – немає

Презентація Меркулова Павла Юрійовича на 10 сторінках додається.

Декан факультету права, гуманітарних і соціальних наук

кандидат юридичних наук, професор

Олена АРСЕНТЬЄВА

Головуюча на засіданні –

кандидат юридичних наук, професор,
завідувач кафедри публічного та приватного права СХУ ім. В. Даля

Любов КОТОВА

Секретар засідання

Галина ТАТАРЕНКО